

DİL ARAŞTIRMALARI

Journal of Language Studies

Yıl: 16, Dönem: 2022/Bahar, Sayı: 30

ISSN 1307-7821 | e-ISSN 2757-8003

NEKROLOJİ
Necrology

Prof. Dr. Günay Karaağaç (1949-2021) -Hayat Hikâyesi ve Eserleri-

Mustafa Öner

Prof. Dr., Ege Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İzmir / Türkiye

e-posta mustafa.oner@ege.edu.tr

orcid 0000-0002-2875-8409

Atrf

Citation

Öner, Mustafa (2022). Prof. Dr. Günay Karaağaç (1949-2021) -Hayat Hikâyesi ve Eserleri-. *Dil Araştırmaları*, 30: 281-290.

Başvuru

Submitted

21.04.2022

Revizyon

Revised

05.05.2022

Kabul

Accepted

05.05.2022

Çevrimiçi Yayın

Published Online

31.05.2022

Prof. Dr. Günay Karaağaç 20 Ağustos 1949 tarihinde İzmir'de doğdu. 1960'ta Cumaovası Alpaslan İlkokulunu, 1964'te Seferihisar Ortaokulunu ve 1967'de Karşıyaka Erkek Lisesini bitirdi. Aile kökeni İzmir'in Seferihisar ilçesi Doğanbey köyündedir; nüfus kayıtlarına göre 1839 doğumlu büyük dedesi Ahmet oğlu Hasan da, 1873 doğumlu dedesi Ahmet de Doğanbey kütüğüne kayıtlıdır. Şahsen tanıştığım "Kara Hasan" lakaplı babası (1914) ve annesi, Balkan muhaciri Güllü Hanım (doğ.

1926) 1980'li yılların sonuna kadar dağdaki bu eski yerleşimin güney eteklerinde yaşamaktaydı.

Lise sonuna kadar İzmir'de öğrenim gören Günay Karaağaç 1967'de girdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden 1971'de mezun oldu. Tanıkların anlatımlarına göre, öğrenciliğinde parlak zekası ve çalışkanlığının hocalarının dikkatini çektiği anlaşılıyor. 1972-1975 yılları arasında Bergama Lisesinde, 1975-1978 yıllarında İstanbul Ticaret Lisesinde edebiyat öğretmeni olarak çalışmaya başladı.

G. Karaağaç, 1978'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Umumi Türk Dili Kürsüsüne asistan oldu. Kürsü Başkanı Prof. Dr. Muharrem Ergin (1923-1995) ve Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu (1932-1996) onun hem Türk dili hem de Türk millî kültürü bakımından çok etkili olan hocalarıdır.

Ali Şir Nevai gibi Heratlı olan Çağatay şairi Mevlana Lutfi'nin divanı, danışmanı Muharrem Ergin tarafından doktora tezi konusu olarak verildi. Bu divanın 20 kadar nüshasına dayanarak kurduğu metni tenkitli neşre hazırlamıştır. 1983'te savunulan bu kapsamlı doktora tezi, çok sonra TDK yayınları arasında basılabilmıştır: *Lutfi Divanı: Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım* Ankara 1997, XXXIX + 732.s. (gözden geçirilen ikinci baskısı: *Mevlânâ Lutfi-Divân*, Hazırlayan: Günay KARAAGAÇ, Ankara 2020, 2. Baskı, 948 s.)

Bu yayının girişindeki *Oğuz-Kıpçak Unsurları; Eski Türkçedeki Gelişmelerin İzleri ve Çağatayca Hususiyetler* bölümleri; devrin diğer eserlerinden, *Mirâcnâme, Letâfetnâme, Muhabbetnâme, Gedâi Divanı, Mahzenü'l Esrâr* gibi metinlerden ses ve şekil bilgisi unsurlarının tesbiti ile karşılaştırmasına dayanmaktadır. G. Karaağaç, R. R. Arat'ın kurduğu ve *Kutadgu Bilig* ve *Atabetü'l-Hakâyık* yayımlarıyla örneğini verdiği tarihî ve karşılaştırmalı filoloji yöntemleriyle Lutfi Divanı'nın metnini ve dizinini yapmıştır. R. R. Arat'ın vefatıyla eksik kalan *Kutadgu Bilig İndeksi* M. Ergin'in yönetiminde kürsüde hazırlanmış ve Ankara'da Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nde 1979'da basılmıştı; işte bu gramer indeksi İstanbul Türkoloji mektebinin ve tabii olarak G. Karaağaç'ın sonraki bütün çalışmalarında, yaptırdığı tezlerde örnek aldığı bir yayın oldu. G. Karaağaç, *Lutfi Divanı*'nın giriş bölümünde de metnin ses ve şekil özelliklerini tek tek fişlemiş ve saydığı özelliklerin sıklık oranlarını göstermiştir. Türk üniversitelerinde klasik Türk edebiyatının birçok eserinin dizin veya sözlük yapılmadan sadece metin transkripsiyonlarının verildiği dikkate alınınca Lutfi Divanı'nın böyle işlenmesi dil araştırmaları için iyi bir örnektir.

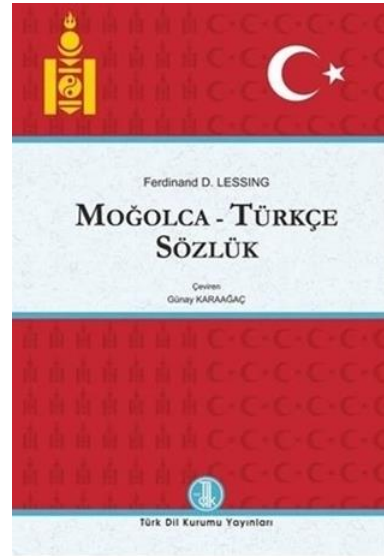
1983'ten itibaren TDK asli üyesi olan Dr. G. Karaağaç, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne pek yakın bir binada yerleşik olan Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın çalışmalarına da aktif olarak katılmıştır. 1980'de Türk Dünyası'nın büyük bir kısmı henüz SSCB egemenliğinde iken kurulan bu vakıf, Prof. Dr. Turan Yazgan'ın

başkanlığında, eğitim, araştırma ve yayın esaslı geniş bir faaliyet yürütmüştür. Kuruluşundan itibaren bu sivil toplum kurumunda üye olan G. Karaağaç, özellikle bilimsel yayım organı olan *Türk Dünyası Araştırmaları* dergisinin hazırlığında çalışmış, bazı çeviri makaleler vermiştir. Halil Açıkgöz ile birlikte topladıkları Azerbaycan manileri külliyatının da bu vakıfta biriktirildiği anlaşılmaktadır: Ülkemizde maalesef eksik olmayan şahsi rekabet duygularının kurbanı olarak çok gecikerek yayımlanma imkânı bulunan *Azerbaycan Bayatıları* (Haz. G. Karaağaç; H. Açıkgöz Ankara, 1998: TDK Yay. 706) başlıklı bu eserde 6000'den fazla Azerbaycan manisi vardır. Henüz 80'li yıllarda Azerbaycan Cumhuriyeti, İran ve Irak'tan derlenen Azerbaycan *bayatı* yayımları edisyon kritik ile birleştirilmiş ve 681 sayfalık özgün bir metin meydana getirilmiştir, yayına bir kılavuz sözlük de eklenmiştir. Vakıf, G. Karaağaç'ın bu yayın örneğinde de görüldüğü üzere, çağdaş Türk Dünyası kültürü ve özellikle dil varlığı üzerine doğrudan doğruya bilgi edinme odağıdır.

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından 1983'te basılan ve ülkede pek bezeri olmayan *Altay Dilleri Teorisi*'nin yazarı Osman Nedim Tuna'nın (1923-2001) o yayının dizgisini yapan Dr. G. Karaağaç'a çok etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Hocası Muharrem Ergin'in yakın dostu olan O. N. Tuna, ABD'de Prof. Dr. Nicholas Poppe'nin asistanı olarak yirmi yıl kadar çalışıp ülkeye döndüğünde, özellikle Moğolca bilgisiyle fark edilen bu hocanın Altayistik ufkundan G. Karaağaç'ın çok yararlandığını belirtmek gerekir. Nitekim 1983'ten itibaren birlikte üye oldukları TDK'de bağlantıları hep devam etmiştir. Türkiye Türkolojisi, Cengiz Han zamanından beri bilinen tarihî sebepler ve çağımızda Soğuk Savaş'ın doğurduğu ortam dolayısıyla Moğolcaya uzak iken G. Karaağaç'ın bu dile ve Türkçeyle tarihî ilgisine büyük bir dikkat vererek Ahmet Temir, Hasan Eren ve Tuncer Gülensoy gibi Türkiye'deki ilk Mongolistler kuşağına katıldığını görmekteyiz.

Bilim dünyasında büyük bir gelişme gösteren Altayistik çalışmalarının çağımızdaki en büyük bilgini olan Nicholas Poppe'nin (1897-1991) *Grammar of Written Mongolian* (Wiesbaden 1954) başlıklı kitabı da G. Karaağaç'ın İngilizceden dilimize kazandırdığı eserlerden biridir. İlk 1992'de Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayın bürosunun sınırlı imkânlarıyla metni elektrikli daktiloda dizilen ve basılan çevirinin TDK tarafından yeni bir basımı daha yapıldı: N. Poppe, *Moğol Yazı Dilinin Grameri* (Çev. Günay KARAAĞAÇ) Ankara, 2019: TDK Yay. 1182, 240 s.

Alman asıllı Amerikalı dilci Ferdinand D. Lessing'in (1882-1961) ilkin California'da 1960'da basılan 1226 sayfa hacmindeki büyük eseri *Mongolian-English Dictionary* de G. Karaağaç tarafından Türkçeye çevrilmiştir: Ferdinand D. Lessing; *Moğolca-Türkçe* (Çeviren: Günay Karaağaç) 2 Cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2003, xxiii+1769 s. Bunun, turistik yayınları hariç tutarsak Türkiye Türkolojisinde

başka bir Altay diline ait ilk ansiklopedik sözlük olduğunu söylebiliriz. Nitekim onun Moğolca yayınlarına, ortak hazırlanan bir konuşma kılavuzunu da eklemek gerekir: Günay Karaağaç; Yavuz Kartallıoğlu, *Moğolca Konuşma Kılavuzu*, İstanbul 2009: Kitabevi Yay., 233 s.

Böylece G. Karaağaç, İstanbul'da Muharrem Ergin'in başkanı olduğu Umumi Türk Dili Kürsüsü asistanı iken çevirdiği N. Poppe'nin "Orta Moğolcadaki Türkçe Kelimeler" (*Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 29 S., 1983) başlıklı makalesiyle girdiği bu alana binlerce sayfa hacminde Moğol grameri ve sözlüğü katkısı yapmıştır. Ömrünün sonuna kadar sürdürdüğü ve henüz yayımlanmadan kalan ve iki dilin tarih öncesi etimolojik ilişkisini ortaya koymak istediği Türkçe ve Moğolca karşılaştırmalı kökendeşler sözlüğü de bu yoldaki son çalışmasıydı.

İzmir'de devlet okullarında başlattığı İngilizce bilgisini İstanbul'da asistanlık yıllarındaki kişisel gayretiyle ilerletmeye çalışan G. Karaağaç; doktora tezi yaptığı Çağatayca üzerine dünya çapında tanınmış uzman olan János Eckmann'ın *Chagatay Manual* (Bloomington 1966: Indiana University Publications, pp. 340.) adlı mükemmel dil kılavuzunu da çevirmiştir: *Çağatayca El Kitabı*, İstanbul, 1988: İÜ. Ed. Fak. Bas., 288 s.) Böylece, ülkemizde daha XIX. yüzyılın sonlarından itibaren dikkat merkezinde olan Çağatayca üzerine birçok yayın yapılmış olsa da, Türkistan'daki büyük Türk edebî dilini öğretiminde çok ihtiyaç duyulan derli toplu bir gramer tasviri kazandırılmış oldu. Bu yayın, Türk üniversitelerindeki Çağatay edebiyatı ve grameri dersleri için on yıllardır defalarca basılan bir ders kitabıdır, son baskısı TDK yayınıdır: J. Eckmann, *Çağatayca El Kitabı* (Çev. G. Karaağaç) Ankara 2021, 232.s.

G. Karaağaç'ın daima değer verdiği yabancı dillerdeki Türkoloji birikimini dilimize kazandırma çabası açıkça görülür. İngilizce ve Macarcadan yaptığı makale çevirileri son zamanlarda, öğrencisi Ahmet Turan Türk tarafından yayıma hazırlanmıştır: *Türkçe Üzerine Çeviriler*, (Ankara, 2018: Akçağ, 320 s.) Böylece W. M. Austin, Gh. L. Constantin, J. Eckmann, Z. Gombocz, I. M. Kongur, K. H. Menges, A. Róna-Tas, N. Poppe, Th. A. Sebeok gibi dil bilimcilerin çevirileriyle alanımıza yaptığı katkıları bir ciltte toplanmıştır.

G. Karaağaç, 1984'te Macaristan'ın başkenti Budapeşte'deki Eötvös Loránd Üniversitesi'ne (ELTE) Türk dili okutmanı olarak atanmıştır: Hocası Muharrem Ergin'in "*Atilla'nın at koşturduğu topraklara yolluyorum seni..*" deyişini ömrünce aziz bir hatıra olarak saklayan G. Karaağaç, yoğun ve şevkli bir çalışma ile kısa sürede Macarcayı öğrenmiş ve burada Prof. Dr. Kara György'nin Moğolca ve Prof. Dr. Kakuk Zsuzsa'nın Çuvaşça derslerine katılmıştır.

Günay Bey, Varşova Pakti'nin ayakta olduğu, SSCB'de son başkan Mihail Gorbaçov'un hakimiyeti sürecinde Macaristan'da üç yıl geçirdi. Öğrencilik yıllarından beri Macaristan'daki Sovyet işgaline karşı bir Macar milliyetçisi olarak yetişen, István Mándoky Kongur (1944-1992) Günay Bey'in samimiyetle *ağabey* diye andığı bir dostu oldu. Çağımızın büyük bilgini Gyula Németh'in asistanı olan Altayist Türkolog I. Mándoky Kongur'un Turan halklarının ortak kültürüne entelektüel ve bilimsel bakışı,

Günay Hoca'da derin iz bırakmıştır. Mándoky'nin Türk Dünyasındaki Sovyet gerçekliğine doğrudan tanık olan, soydaşlarını diliyle, kültürüyle yaşayan bu tecrübenin Dr. G. Karaağaç'ta sadece siyasetle sınırlı olmayan bilimsel bir zenginlik ve derinlik oluşturduğu açıkça görülür. Macarca öğrenirken çevirisini defterine yazdığı ve sonra da ülkemizde yayımlanan şu benzersiz tarih kaynağındaki *nomadizm* tahlili, Mándoky Kongur ile G. Karaağaç'ın bakış ortaklığını yansıtır, sanırım: Karoly Czegledy, *Gündoğusundan Günbatısına Bozkır Halklarının Göçü* (İstanbul 2008).

G. Karaağaç, XX. yüzyıl başından beri Türkiye'de çok bereketli ve yararlı bir mektep oluşturan Macar Türkolojisinin samimi bir öğrencisi oldu. 1987'de ülkesine döndüğünden itibaren tarihçi Czegledy Karoly'nin yanı sıra Gombocz Zoltán, Budenz József, Ligeti Lajos, Róna-Tas András, Mándoky Kongur István gibi Türkologların eserlerini çevirmekle kalmamış, yüksek bir bilimsel kalitesi olan Macarca Türkoloji kaynakları yazdığı makalelerde de aktif olarak kullanmıştır. Elinden düşürmediği dört ciltlik mükemmel Macar etimoloji sözlüğü örnek aldığı bir ana kaynaktı: *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*, Budapeşt: Akadémiai. 1967–1984.

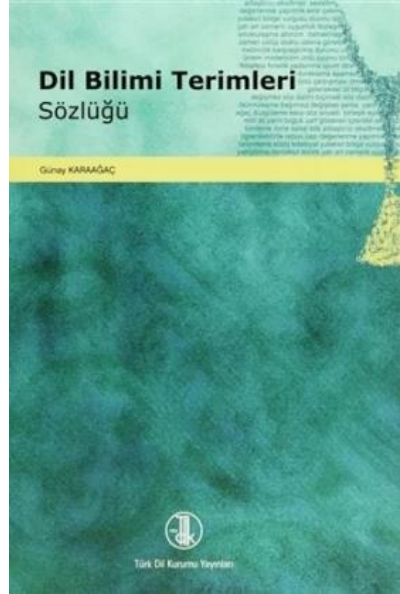
1987 yazında Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Yardımcı Doçent olarak öğretime başlayan Günay Karaağaç çok hızlı bir kariyerle 1989'da Doçent ve 1995 yılında Profesör olmuştur. Eski Türk Dili Anabilim Dalı Başkanı olarak göreve başlayan G. Karaağaç, 1996-1999 yılları arasında Bölüm Başkanı olarak da çalışıp 2001'de kendi isteğiyle Ege Üniversitesi'nden emekli olmuştur. Ege Türkoloji mektebine Selahattin Olcay ve Mehmet Akalın'dan sonra; metinlere dayalı tarihî ve karşılaştırmalı Türk dili araştırmaları, tarihî ve çağdaş leksikoloji ve ömrünce kafa yordduğu Türkçenin köken bilgisi (*etimoloji*) incelemeleriyle damgasını vurmuştur. Doktora babası olduğu asistanları Mustafa Öner, Özkan Öztekten ve Hatice Şirin bölümde kendisinden sonra da lisansüstü programları daima açık tutarak yeni akademisyenler yetiştirmektedir. G. Karaağaç, Ege Üniversitesi'nde çalıştığı dönemde (1987-2002) Dokuz Eylül Ü., Aydın Adnan Menderes Ü., Balıkesir Ü., Çanakkale Onsekiz Mart Ü. Türkoloji bölümlerinin kuruluş dönemlerinde ders veren konuk hocası olmuş, lisansüstü programlarına İstanbul-ve Budapeşte Türkoloji mekteplerinde biçimlenen kendisine has öğretimi, dilcilik bakış açısını taşımıştır.

Türklerin eski yurduna, Türkistan'a daha önce birkaç bilimsel seyahat yapan G. Karaağaç, 1999'dan sonra iki yıl boyunca Kazakistan'daki Ahmet Yesevi Türk-Kazak Üniversitesi'nde çalışmış, orada da Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığı

yapmıştır. Yıllar önce I. Mándoky'nin Macaristan'da hediye ettiği geniş neşriyata ek olarak yeni yayınlar kucaklayıp getirdiğine ve bu arada Kazakça konuşma pratiği de geliştirdiğine tanık olduk.

G. Karaağaç, İzmir'den ayrıldıktan sonra Kıbrıs'a gidip 2001-2006 yıllarında Lefke Avrupa Üniversitesinde bölüm başkanı ve dekan olarak görev yapmıştır. Adada çok verimli bir çalışma dönemi yaşadığını biliyoruz.

Macaristan dönüşünde Ege Üniversitesi Yardımcı Doçenti olarak İzmir Türk Ocağı'nda "*Türkçe ve Komşuları*" başlıklı konferansıyla başlayan kapsamlı tahlilini, Türkçenin bin yıllık tarih boyunca temas ettiği dillerde bıraktığı izlerini, yaklaşık 20 yıl toplayarak *Türkçe Verintiler Sözlüğü* (Ankara, 2008: TDK Yay. 919, 957 s.) adlı ansiklopedik ve etimolojik karakterde anıtsal bir esere dönüştürmüştür. Rusçadan Sırpçaya, Farsçadan Ermeniceye kadar yayılan binlerce Türkçe kaynaklı söz araştırma alanımızda yüz yıldan beri *Türkizmler* başlığı altında araştırılmıştır. Sözlük veya makale boyutundaki bütün bu köken çalışmalarının verimlerini bir araya toplayıp tahlil eden G. Karaağaç, böylece Türkolojiye daha önce benzeri olmayan bir eser kazandırmıştır. Burada ilk kez kullandığı *verinti* sözü, bilim alanında yaygın olan objektif *alıntı* teriminin yanı sıra, "Türkçenin verdiği sözler" idrak ve iddiasını taşıyan, yani Türkçenin etkin bir özne olduğu subjektif değeriyle okurlarınca da benimsenmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde, Lefke Avrupa Üniversitesi imkânlarıyla bazı bilimsel toplantılar düzenleyen G. Karaağaç, şöyle birini de kalıcı yayıma çevirmiştir: *Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi*, Akçağ Yay., Ankara, 2004, 252 s. Burada Türkçeyi bir dünya dili hâlinde, bir kültürel mücadele konusu olarak takdim eden bu toplantının ve "Dünya Dili Türkçe" iddiasının fikir babasının, *Türkçe Verintiler Sözlüğü* başlıklı eserinin telifini o yıllarda tamamlamakta olduğuna tanık olmuştuk. Yine onun Lefke Avrupa Üniversitesi'nde dekan iken topladığı "Türk-Rus İlişkileri ve Sultangaliyev" (28-29 Nisan 2005) başlıklı sempozyum verimleri maalesef yayıma dönüşmeden kalmıştır.

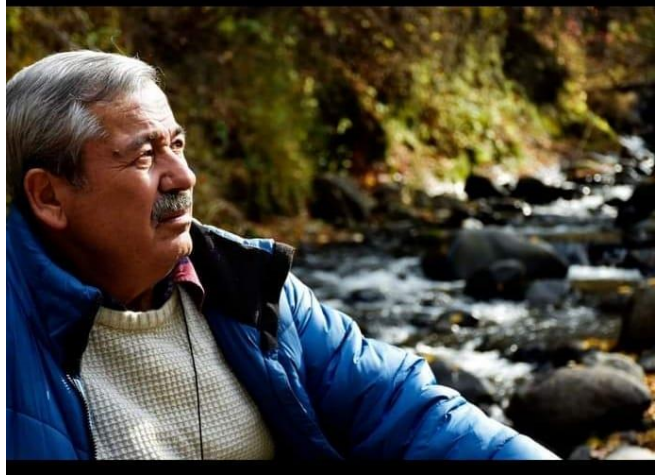
Kıbrıs'ta altı yıl kaldıktan sonra İstanbul'a dönen Prof. Dr. G. Karaağaç, 2006-2008 yıllarında Beykent Üniversitesinde ve 2008-2018 yılları arasında da İstanbul Aydın Üniversitesi'nde çalışmıştır. İstanbul Aydın Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanı iken, "*özellikle Türk Dili konusunda öncü eserler hazırlayıp gerek Türkiye Türkolojisi, gerekse uluslararası Türkoloji için yaptığı çalışmalarından dolayı*" gerekçesiyle ve çok isabetli bir biçimde 2010'da Elginkan Vakfı Türk Kültürü Ödülüne layık görülmüştür.

Günay Karaağaç genel dil bilimi eserlerinin samimi bir takipçisiydi, bu ilgisi yaptırdığı tezlerde de yankısını bulmuştur. Nihayet bu alanda ansiklopedik bir sözlük

yazdı: *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü* (Ankara 2013, TDK Yay. 1066). Binlerce madde içeren 936 sayfalık bu sözlüğü, Türkçede yazılmış en kapsamlı genel dil bilimi kaynağı olmuştur, diyebiliriz. Türkiye'de özel dil bilimi uzmanlarına, Türkolog dilcilere çoğunlukla soğuk gelen ve kapalı kalan genel dil bilimi, onun için hep bir araştırma ve öğrenme alanıydı. Öğrencisi Ahmet Turan Türk tarafından bir araya getirilip yayımlanan *Türkçe Üzerine Yazılar* (Ankara, 2017: Akçağ) başlıklı makalelerinde onun bu genel dil bilimiyle Türkolojiyi birleştiren yaklaşımı açıkça görülür.

Nihayet G. Karaağaç'ın *Türkçenin Dil Bilgisi* (Ankara, 2012: Akçağ) adlı eserinde; asistanlık yıllarından beri başlayan bu genel dil bilimi arayışlarının ana dilimizin grameri üzerinde yansıdığını gördük. Hocası Muharrem Ergin'in dil bilgisi anlayışını zevkli derslerinde biz öğrencilerine işleyen Günay Karaağaç, kendi gramer telifi ve öğretimi tecrübesini bu eserinde bırakmış oldu.

G. Karaağaç, 2018 yazına kadar İstanbul'da eser vermeye ve kendi etimolojik yaklaşımını yansıatacağı geniş Türk ve Moğol karşılaştırmalı söz varlığı üzerinde çalışmaya devam etti. Muharrem Ergin'in kürsüsündeki doktora öğrencilerinden olan ve Ardahan Üniversitesi'nde bir Türkoloji mektebi kuran dilcilerden Ceval Kaya'nın (doğ. 1957) samimi teklifini kabul eden Günay Bey, son üç yılını ülkemizin serhaddinde geçirdi. Ceval Bey'in samimi bir vefayı yansıtan dostluğu sayesinde G. Karaağaç orada çok mutlu bir dönem yaşadı. Bu yıllarda öğretim üyeleri ekibinin Çıldır, Şavşat, Posof gibi tabiat harikalarındaki gezilerini anlatımlarını ve fotoğraflarını imrenerek izledik.

2018'den beri Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde çalışmakta olan Günay Karaağaç, 2021 Kasım ayı son haftasında kapıldığı salgın hastalık dolayısıyla tedavi gördüğü Ardahan Devlet Hastanesi'nde 8 Aralık 2021 akşamı vefat etti. Ardahan Üniversitesi'nden bir törenle uğurlanan ve ardından İzmir'in Seferihisar ilçesi Doğanbey Köyü'nde, dedesi ve babası yanında toprağa verilen Kara Hasan oğlu Günay Karaağaç'ın ömrünce Türkçede biriktirdiği büyük mirası milletindir. Durağımız cennet olsun Hocam!..

Eserler Listesi

Kitaplar

- * (Yayıma Hazırlayan) *Karacaoğlan, Bütün Şiirleri*, İstanbul, 1977.
- * *Lütfi Divanı*, Ankara 1997; 2020: TDK
- * (Halil AÇIKGÖZ ile) *Azerbaycan Bayatıları*, Ankara 1998: TDK
- * (Yayıma Hazırlayan) *Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi*, Ankara 2004: Akçağ

- * *Dil, Tarih ve İnsan*, Ankara, 2002; 2005: Akçağ; İstanbul 2008: Kesit
- * *Türkçe Verintiler Sözlüğü*, Ankara, 2008; 2021: TDK
- * (Yavuz KARTALLIOĞLU ile) *Moğolca Konuşma Kılavuzu*, İstanbul 2008: Kitabevi
- * *Türkçenin Söz Dizimi*, İstanbul 2009: Kesit
- * (Adnan ESKİKURT ile) *Kitab-ı Feth-i Gence ve Osmanlı Devletinin İran Politikası*, İstanbul 2009: Kesit
- * *Türkçenin Ses Bilgisi*, İstanbul 2010: Kesit.
- * *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara 2012; 2013: Akçağ
- * *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Ankara 2013: TDK
- * *Anlam Bilimi ve İletişim*, İstanbul 2013: Kesit.
- * *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü*, Ankara 2015: Akçağ
- * *Türkçe Üzerine Yazılar*, (Yay. Haz. Ahmet Turan TÜRK), Ankara 2017: Akçağ.
- * *Türkçe Üzerine Çeviriler*, (Yay. Haz. Ahmet Turan TÜRK), Ankara 2018: Akçağ.

Çeviri Kitaplar

- * *Çağatayca El Kitabı* (Janos Eckmann, Chagatay Manual, Indiana University Publications Uralic and Altaic Series, vol. 60, The Hague, 1966'dan), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., no.3412, İstanbul, 1988; 2. Baskı: Akçağ Yay., Ankara, 2002; 3. Baskı: 2021 TDK Yay.
- * *Moğol Yazı Dilinin Grameri* (Nicholas Poppe, Grammer of Written Mongolian, Wiesbaden, 1954'ten), Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., no. 68, 1992; 2. Baskı: 2020 TDK Yay.
- * *Gündoğusundan Günbatısına Turan Halklarının Göçü* (Czeglédy Károly: *Nomád népek vándorlása Napkelettől Napnyugatig*. Kőrösi Csoma Kiskönyvtár 8. Bp., Budapest 1969: Akadémiai Kiadó'dan) İstanbul 1999: Turan Kültür Vakfı Yayını; *Gündoğusundan Günbatısına Bozkır Halklarının Göçü* 2. baskı, İstanbul 2008: Kesit.
- * *Moğolca-Türkçe Sözlük* (Ferdinand, D. Lessing, Mongolian - English Dictionary, Bloomington, 1995'ten), 2 Cilt, Ankara, 2003; 2. Baskı, Ankara 2017 TDK.

Kitap Bölümleri

- * “Türkçenin “Gelenek, Görenek ve Yasa İle İlgili Sözleri”, *Tunca Kortantamer İçin*, Ed. Yavuz Akpınar, İzmir, 2007, 403.-412.s.
- * “Dil ve İnsan Oluş”, *Ahmet Bican Ercilasun Armağanı*, Ed. Ekrem Ankoğlu, Ankara, 2008, 149.-161.s.
- * “Çalap ve Çelebi Sözlerinin Kaynağı”, *Prof. Dr. Ceval Kaya Armağanı*, (Ed. Osman Fikri Sertkaya, Günay Karaağaç, Mesut Şen), Ankara, 2022, 291.-298.s.

Özgün Makaleler

- * Bir Kaç Kelime Hakkında, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* V, İzmir, 1989, 91-96.s.
- * Dişilik Veya Küçültme Ekleri mi?, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* V, İzmir, 1989, 81-90.s.
- * Türkçe ve Komşuları, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* V, İzmir, 1989, 67-80.s.
- * Eski Metatez Örnekleri, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* VI, İzmir, 1991, 85-101.s.
- * Ligeti Lajos (1902-1987), *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* VI, İzmir, 1991, 153-170.s.
- * Türkçede Düzensiz Ses Değişmesi Örnekleri, *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 3, İzmir, 1993, 19-22.s.
- * Dil, Ağız Ve Kulak İle İlgili Kelimelerimiz, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* VII, İzmir, 1993, 85-113.s.

- * Eş Yazınlık, Eş Seslilik ve Çok Anlamlılık, Türk Dili Ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi VIII, İzmir, 1994, 31-55.s.
- *"Söyén Bike" Adı Hakkında, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* VIII, İzmir, 1994, 25-29.s.
- * Dil Ve Düşüncenin Aldatıcılığı, *Türkçülük Armağanı*, İzmir, 1994, 145-151.s.
- * Alıntı Kelimeler Üzerine Düşünceler, *Türk Dili*, sayı 552, Aralık 1997, 499-511.s.
- * Türkçenin Komşularına Verdiği Beslenme Kültürüyle İlgili Kelimeler, *Türk Dili*, Sayı: 564, 476-495. s.
- * Türkçenin Süt Ürünleriyle İlgili Sözlere üzerine, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, IV. cilt, Ankara 1998, 173-178.s.
- * Türkçenin Komşularına Verdiği Giyim-Kuşam İle İlgili Kelimeleri, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, V. cilt, Ankara 1998, 361-387. s.
- * Türkçenin Komşularıyla İlişkilerine Genel Bir Bakış, *İ.Ü. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. XXVIII, İstanbul, 1998, 359-406. s.
- * Dilcilikte İlk Şekil ve Doğru Yanlış Kavramı, *Türk Dili*, sayı 560, Ağustos 1998, 99-106.s.
- * Ödünç Kelime, Alıntı Kelime ve Anlam Aktarması, *Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, Yıl 1, sayı 1, 19.5.1998 (<http://193.255.196.220/Stadana/stadana.html>)
- * Türkçede Düzensiz Ses Değişimleri, *Türk Dili*, sayı 562, Ekim 1998, 267-273. s.
- * Dil, Tarih ve İnsan, *Türk Dili*, sayı 572, Ağustos 1999, 663-668.s.
- * Yine "Şimşek"-1, *Türk Dili*, sayı 577, Ocak 2000, 43-49.s.
- * "Han" ve "Hakan" Kelimeleri Üzerine, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, X, İzmir, 2001, s. 189-192.
- * Özel Ad Bilgisi, *Türk Dili*, sayı 592, Mart 2001, 24-30.s.
- * Sözlük Yapısı, *Türk Dili*, sayı 597, Ağustos 2001, 28-36.s
- * Sözlüklerimizde Halk Etimolojisi. *Belgü* (2020), 7-18 s.

Çeviri Makaleler

- *POPPE, Nicholas, Jr, "Rusçadaki Türkçe Kelimelerle İlgili Çalışmalara Bir Bakış", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 24, , Haziran 1983, 132-158.
- *POPPE, Nicholas, "Orta Moğolcadaki Türkçe Kelimeler", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 27 S., İstanbul, 1983, 255-262.
- *CONSTANTIN, GH. L, "Yenisey Eski Kırgız Yazıtlarının İlk Zikri: Çin'e Giden Romen Seyyahı Nicolaie Miliesco (Spathary)'nin Günlüğü-1675", *TDAY-Belleten* 1985, 1989, s.1-7.
- *ECKMANN, Janos, "Memlük-Kıpçak Edebiyatı", *TDAY-Belleten*, 1982-1983, Ankara1986, 85-99.
- *RÓNA-TÁS, András, "Çuvaş Fonolojisinin Ana Çizgileri", *Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, V. SAYI, 1989, 97-108.
- *GOMBOCZ, Zoltán, "Altay Dillerinin Fonolojisi Üzerine", *Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, VI. SAYI 1991, 103-148.
- *SEBEOK, Thomas A., "Ural-Altayca'nın Anlamı", *Türk Dili Ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* VII, İzmir, 1993, 195-214.
- *MENGEŞ, Karl H., "Güney Sibirya Türk Şiveleri", *Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, VIII. SAYI, 1994, 115-152.
- *KONGUR, İstvan Mandoky, "Kumanların Tarihi", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Temmuz 1996, Sayı 115, 15-21.
- *AUSTİN, William M., "Ses Benzerliğinde Ölçek", *Aydın Türklük Bilgisi Dergisi*, Yıl 2, Sayı 3/2016, 67-78.

Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler

- * "Türkçe ve Komşuları", Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, İzmir, 12 Mayıs 1989

- * "Macarcadaki Türkçe Kelimeler", Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, İzmir, 27 Şubat 1989
- * "Yesevi'nin Dilinden", Ahmet Yesevi Sempozyumu, İzmir, 24-26 Kasım 1993
- * "Türkçede Düzensiz Ses Değişmesi Örnekleri", IX. Milli Türkoloji Kongresi, İstanbul, 15-19 Eylül 1997.
- * "Dilcilikte İlk Şekil ve Doğru Yanlış Kavramları", I. Balıkesir Kültür Araştırmaları Sempozyumu, Balıkesir, 1-2 Haziran 1998.
- * "Cumhuriyet Döneminde Dil ve Alfabe Hareketleri", Alfabe Devrimi'nin 70 Yıl Sempozyumu, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 27-28 Ekim 1998.
- * "Anadilimiz Türkçe", Yunus Emre ve Türk Dili Sempozyumu, Karaman, 13-14 Mayıs 1999.
- * "Türkçede 'Başkanlık' Sözleri", Kayseri ve Yöresi Kültür, Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni, kayseri, 2001.
- * "Argo ve Argolaşmak", V. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı, Ankara 2012.
- * "Türkçenin 'Dil' İle İlgili Kelimeleri, 36. Permanent International Altaistic Conference-Alamtı-Kazakistan, 1-6 Haziran 1993.
- * "Türkçede -ş/-ş- ~-l/ -l- > -y/ -y- Nöbetleşmesi", III. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı, Ankara, 26-30 Eylül 1996.
- * "Muhtar Avezov'un "Jetim" Hikayesinde Sıfatlar", UNESCO-M. Avezov 100. Yıl Jübilesi, Almatı-Kazakistan, 26-28 Ekim 1997.
- * "Dil ve Düşünce", Dil, Düşünce ve Dilcilik Sempozyumu, 22 – 24 Mart 2000 Alma-Ata.
- * "Abı-" ve Türevlerinin Anlam İlişkisi, 4. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı, İzmir, 24 Ekim-1 Eylül 2000.
- * "Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi", II. Uluslararası Türk Uygarlıkları Kongresi (3-6 Ekim 2004), Bişkek-Kırgızistan.